

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

Затверджено

Проректор з науково-методичної і навчальної роботи та рекреації

проф. Гаврилюк С. В.

«21» лютого 2015 р.

Логоритміка з методикою викладання

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки спеціаліста
спеціальності 6.010101 «Дошкільна освіта»

Робоча програма навчальної дисципліни «Логоритміка з методикою викладання» для студентів спеціальності 6.010101 «Дошкільна освіта».

Розробник: старший викладач Брушневська І.М.

Рецензент: Кузава І.Б., доктор педагогічних наук, доцент

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки протокол № 2 від 16 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Смолюк І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 2 від 17 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної комісії педагогічного інституту _____ (Антонюк В.3.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 21 . 10 . 2015 р.

Вступ

Логоритміка – одна із навчальних дисциплін, яка забезпечує ефективний напрямок в системі корекційно-розвивальної, реабілітаційної роботи щодо подолання психофізичних і мовленнєвих порушень у дітей з важкими порушеннями мовлення в умовах спеціального загальноосвітнього навчального закладу.

Навчальна дисципліна „Логоритміка з методикою викладання” належить до циклу навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст”. Курс є провідним у системі педагогічної підготовки.

Навчальна дисципліна включає три модулі.

У межах першого модуля визначено два змістові модулі.

У першому змістовому модулі “Зміст і структура логопедичної ритміки” викладено питання, які є її теоретичною основою. Предмет, завдання, принципи, методи, засоби і понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки та інші розкривають систему музично-ритмічного та логоритмічного виховання в Україні.

У другому змістовому модулі “Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик” йдеться про особливості логоритмічного навчання, виховання та розвитку дошкільників із порушеннями мовлення. При розгляді цих питань розкривається методика обстеження психомоторних і сенсорних функцій осіб з вадами мовлення.

Головна спрямованість другого модуля (навчальний проект) полягає у формуванні творчого розуміння і розв’язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з’ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	0101 Педагогічна освіта	нормативна
Модулів 3	6.010101 Дошкільна освіта	Рік підготовки: 5
Змістових модулів 2		Семестр: 9
ІНДЗ: €		Лекції 12 год.
Загальна кількість годин 72		Практичні (семінари) 12 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Спеціаліст	Самостійна робота 24 год. Індивідуальна робота 24 год.

аудиторних – 1,5		Форма контролю: <u>залік</u>
самостійної роботи – 1,4		
індивідуальної роботи – 1,4		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – оволодіння методикою роботи з логоритмічного та музично-ритмічного виховання дошкільників із мовленнєвими порушеннями шляхом розвитку, виховання і корекції рухової сфери дітей у взаємодії слова з музикою та рухами, формування світоглядних, творчодіяльнісних, комунікативних компетентностей.

Завдання вивчення курсу: вивчення науково-методичної літератури з початкової дисципліни; з'ясування впливу логоритміки на розвиток мовлення та психомоторики дітей дошкільного віку; визначення особливостей корекційної роботи з подолання вад мовлення у дошкільників засобами логоритміки.

Знання й уміння студента після опанування курсу:

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти такі **знання**:

- етіології, механізмів, симптоматики мовленнєвих порушень;
- можливості цілеспрямованого застосування комплексного психолого-медико-педагогічного впливу на дошкільників із вадами мовлення.

та оволодіти **уміннями**:

- застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- визначати місце логопедичної ритміки у системі реабілітаційних методик;
- організовувати діяльність (ігрову, музичну, навчальну) осіб із порушеннями мовлення;
- проводити роботу з батьками щодо надання їм правильної інформації про осіб з мовленнєвими порушеннями.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗМІСТ І СТРУКТУРА ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ

Тема 1. Науково-методичні засади логоритмічної роботи при фонетико-фонематичному недорозвитку мовлення в дітей дошкільного віку. Предмет логопедичної ритміки(год. – 4).

Об'єкт, предмет, мета і завдання логопедичної ритміки з методикою викладання. Принципи і методи логопедичної ритміки. Методи і прийоми навчання в логопедичній ритміці. Основні поняття логопедичної ритміки. Природнича основа логопедичної ритміки.

Тема 2. Основні поняття логоритміки як методики навчання, виховання і корекції порушень мовлення. Система логопедичного виховання (год. – 2).

Історія виникнення музично-ритмічного та логоритмічного виховання. Особливості та основні ланки логопедичної ритміки.

Тема 3. Методика проведення логоритмічнихзанять з дітьми. Музика і всебічний розвиток особистості (год. – 2).

Методичні вимоги до проведення занять з логоритміки. Музично-ритмічний вплив на

дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення. Завдання музично-ритмічного та логоритмічного виховання дошкільників.

Тема 4. Особливості та вимоги до проведення занять із логоритміки з дітьми із ФФНМ в умовах ДНЗ. Засоби логопедичної ритміки (год. – 4).

Загальна характеристика засобів логопедичної ритміки. Ходьба і маршування у різних напрямках. Вправи на розвиток дихання, голосу, та артикуляції. Вправи, що регулюють м'язовий тонус. Вправи на активізацію уваги. Рахувальні вправи. Мовні вправи без музичного супроводу. Вправи, які регулюють чуття музичного ритму (метру), музичного темпу. Ритмічні вправи. Співи. Гра на музичних інструментах. Музична самостійна діяльність. Ігрова діяльність. Вправи на розвиток творчої ініціативи. Заклучні вправи.

Змістовий модуль 2..ЛОГОПЕДИЧНА РИТМІКА В СИСТЕМІ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ МЕТОДИК

Тема 5.Методика обстеження психомоторних і сенсорних функцій у дошкільників із порушеннями мовлення (год. – 2).

Методика обстеження психомоторних функцій. Методика обстеження сенсорних функцій дошкільників.

Тема 6. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи та медичних заходів щодо подолання заїкання (год. – 2).

Порушення моторної, емоційно-вольової та довільної поведінки у дошкільників із заїканням. Зміст занять з логопедичної ритміки із заїкуватими дітьми. Залежність логоритмічного впливу на заїкуватих від етапу корекційної роботи

Тема 7. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи щодо подолання дислалії, ринології, дизартрії, порушень голосу (год. – 2).

Порушення моторної, емоційно-вольової та довільної поведінки у дошкільників із дислалією, ринологією, дизартрією та порушеннями голосу. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів при усуненні дислалії, ринології, дизартрії, порушень голосу.

Тема 8. Логопедична ритміка в системі роботи з дітьми-алаліками (год. – 2).

Порушення рухової, сенсорної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки у дошкільників із алалією. Поетапне використання логоритмічних засобів у процесі логопедичної роботи з дітьми-алаліками.

Тема 9. Логопедична ритміка в реабілітаційних методиках щодо відновлення мовлення у хворих з афазією (год. – 2).

Порушення рухової, сенсорної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки у дошкільників із афазією. Кінезотерапія хворих з афазією у системі відновлювального навчання.

Тема 10. Організаційно-методичні вказівки щодо логоритмічного виховання у ДНЗ (год. – 2).

Завдання і зміст роботи музичного керівника. Підготовка кадрів. Оформлення приміщення для занять.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. Роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Зміст і структура логопедичної ритміки							
Тема 1. Науково-методичні засади логоритмічної роботи при фонетико-фонематичному недорозвитку мовлення в дітей дошкільного віку. Предмет логопедичної ритміки	8	4	-	-	2	2	
Тема 2. Основні поняття логоритміки як методики навчання, виховання і корекції порушень мовлення. Система логоритмічного виховання.	6	2	-	-	2	2	
Тема 3. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми. Музика і всебічний розвиток особистості.	6	2	-	-	2	2	
Тема 4. Особливості та вимоги до проведення занять із логоритміки з дітьми із ФФНМ в умовах ДНЗ. Засоби логопедичної ритміки.	10	4	-	-	4	2	
Разом за змістовим модулем 1	30	12	-	-	10	8	
Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик							
Тема 5. Методика обстеження психомоторних і сенсорних функцій у дошкільників із порушеннями мовлення.	6	-	2	-	2	2	
Тема 6. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-	4	-	2	-	2	-	

педагогічної роботи та медичних заходів щодо подолання заїкання.							
Тема 7. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи щодо подолання дислалії, ринолалії, дизартрії, порушень голосу.	8	-	2	-	2	4	
Тема 8. Логопедична ритміка в системі роботи з дітьми-алаліками.	6	-	2	-	2	2	
Тема 9. Логопедична ритміка в реабілітаційних методиках щодо відновлення мовлення у хворих з афазією.	8	-	2	-	2	4	
Тема 10. Організаційно-методичні вказівки щодо логоритмічного виховання у ДНЗ.	10	-	2	-	4	4	
Разом за змістовим модулем 2	42	-	12	-	14	16	
Усього годин	72	12	12	-	24	24	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Напрями і зміст логоритмічної роботи з дітьми дошкільного віку. Методика обстеження психомоторних і сенсорних функцій у дошкільників із порушеннями мовлення.	2
2	Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи та медичних заходів щодо подолання заїкання. Порушення моторної, емоційно-вольової та довільної поведінки у дошкільників із заїканням. Зміст занять з логопедичної ритміки із заїкуватими дітьми. Залежність логоритмічного впливу на заїкуватих від етапу корекційної роботи.	2
3	Логопедична ритміка в системі корекційної роботи щодо подолання дислалії, ринолалії, дизартрії, порушень голосу.	2

	Порушення моторної, емоційно-вольової та довільної поведінки у дошкільників із дислалією, ринолалією, дизартрією та порушеннями голосу. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів при усуненні дислалії, ринолалії, дизартрії, порушень голосу.	
4	Логопедична ритміка в системі роботи з дітьми-алаліками. Порушення рухової, сенсорної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки у дошкільників із алалією. Поетапне використання логоритмічних засобів у процесі логопедичної роботи з дітьми-алаліками.	2
5	Логопедична ритміка в реабілітаційних методиках щодо відновлення мовлення у хворих з афазією. Порушення рухової, сенсорної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки у дошкільників із афазією. Кінезотерапія хворих з афазією у системі відновлювального навчання.	2
6	Організаційно-методичні вказівки щодо логоритмічного виховання у ДНЗ. Завдання і зміст роботи музичного керівника. Підготовка кадрів. Оформлення приміщення для занять.	2
	Разом	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Предмет логопедичної ритміки. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2
2	Система логоритмічного виховання. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2
3	Музика і всебічний розвиток особистості.	2

	Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	
4	Засоби логопедичної ритміки. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2
5	Методика обстеження психомоторних і сенсорних функцій у дошкільників із порушеннями мовлення. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2
6	Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи та медичних заходів щодо подолання заїкання. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	-
7	Логопедична ритміка в системі корекційної роботи щодо подолання дислалії, ринолалії, дизартрії, порушень голосу. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4
8	Логопедична ритміка в системі роботи з дітьми-алаліками. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	2
9	Логопедична ритміка в реабілітаційних методиках щодо відновлення мовлення у хворих з афазією. Опрацювання теоретичних основ матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4
10	Організаційно-методичні вказівки щодо логоритмічного виховання у ДНЗ.	4

	Опрацювання теоретичних основ матеріалу.	
	Підготовка до практичного заняття.	
	Разом	24

7. Індивідуальні завдання

1. Користуючись літературою, дати визначення термінам: рух, рухові вміння, ритміка, музично-ритмічне почуття, логопедична ритміка.

2. Пояснити зв'язок логопедичної ритміки з науками біологічного і гуманітарного циклів.

3. Навести приклади обстеження рухових можливостей дітей з мовленнєвою патологією з використанням одного з методів логоритміки.

4. Дати визначення термінам “темп”, “ ритм”. Визначити і перерахувати логоритмічні вправи, які використовуються для розвитку дихання, голосу та артикуляції.

5. Записати у вигляді таблиці методи логоритмічного виховання. Дати визначення кожному окремо.

№	Наочні методи.	Словесні методи.	Практичні методи.
1			

6. Визначити і записати у зошит тему, мету і хід заняття по обстеженню координації руху у дітей з мовленнєвими вадами.

7. Записати вправи, які використовуються для обстеження м'язів обличчя.

8. Визначити і записати у зошит вправи на обстеження сприйняття музики.

9. Визначити і записати у зошит у вигляді таблиці групи дітей, які страждають на заїкування, і в яких відмічається порушення моторики.

10. Проаналізувавши вивчену літературу, дати коротку характеристику різним типам заїкування за характером порушення моторики.

11. Скласти і записати хід логоритмічного заняття для дітей дошкільного віку, які страждають заїкуванням.

12. Скласти і записати у зошит заняття з логоритміки для дітей дошкільного віку з дислалією, використовуючи при цьому вправи на розвиток фонематичного слуху, дихання.

13. Описати ігри з використанням музики і рухів, які застосовуються для корекції промовляння голосних, приголосних звуків.

14. Підібрати і описати дидактичні, рухливі ігри, які використовуються при усуненні дизартрії (розвиток загальної моторики, розвиток дрібної моторики, артикуляційної моторики, ігри на виховання статички руху, розвиток мимічної мускулатури).

15. Скласти і записати у зошит заняття з логопедичної ритміки, визначити тему, мету, хід роботи, зробити висновок.

16. Записати у зошит перелік музичних вправ, які необхідно використовувати при корекції порушення голосу.

17. Визначити і записати мету і основні завдання кожного етапу музично-ритмічної корекції при алалії. Заповнити таблицю:

Музично-ритмічна корекція	I етап корекції	II етап корекції	III етап корекції	IV етап корекції
Мета корекції				
Основні завдання корекції.				
Основні вправи				

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Залік з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до заліку з курсу «Логоритміка з методикою викладання»

1. Предмет, об'єкт, мета і завдання логопедичної ритміки з методикою викладання.
2. Принципи і методи логопедичної ритміки.
3. Методи і прийоми навчання в логопедичній ритміці.
4. Основні поняття логопедичної ритміки. Природнича основа логопедичної ритміки.
5. Історія виникнення музично-ритмічного та логоритмічного виховання.
6. Особливості та основні ланки логопедичної ритміки.
7. Музично-ритмічний вплив на дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення.
8. Завдання музично-ритмічного та логоритмічного виховання дошкільників.
9. Загальна характеристика засобів логопедичної ритміки.
10. Ходьба і маршування у різних напрямках.
11. Вправи на розвиток дихання, голосу, та артикуляції.
12. Вправи, що регулюють м'язовий тонус.
13. Вправи на активізацію уваги. Рахувальні вправи.
14. Мовні вправи без музичного супроводу. Вправи, які регулюють чуття музичного ритму (метру), музичного темпу. Ритмічні вправи.
15. Співи. Гра на музичних інструментах.
16. Музична самостійна діяльність. Ігрова діяльність. Вправи на розвиток творчої

Модуль 1

Змістовий модуль 2. **Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.**

Теми 5-10. 5 балів:

2 – виступ на занятті;

1 – участь в дискусії;

2 – тестове завдання.

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 10 балів.
Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульна контрольна робота (форма проведення: тестування)–60 балів. Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
67 -74	D	Задовільно

60 – 66	Е	
1 – 59	Фх	Незадовільно

9. **Методичне забезпечення:** нормативно-правова база дошкільної та спеціальної освіти, навчальні підручники та посібники з логопедії, логоритміки, корекційної педагогіки.

10. Список джерел

- 1.Абелева И.Ю., Голубева Л.П., Евгенова А.Я., Сеницына Н.Ф., Смирнова М.В. В помощь взрослым заикающимся. Пособие для самостоятельной работы.- М.: 1969.
- 2.Алмазова Е.С. Логопедическая работа по восстановлению голоса у детей. - М.:1978.
3. Алябьева Е.А. Логоритмические упражнения без музыкального сопровождения. – М.: Творческий центр, 2005.
4. Власова Т.М. Фонетическая ритмика. М.: Гуманитарный издательский центр, 1996.
5. Волкова Г.А. Логопедическая практика. – М. 1985.
6. Волкова Г.А. Логопедия. – М.: 1989.
7. Волкова Г.А. Логопедическая ритмика. – М. 2002.
8. Выгодская И.Г. Устранение заикания у дошкольников в игре. – М.: 1984.
9. Гуріна О.В. Психологічна компетентність учителя в роботі з гіперактивними дітьми. Початкове навчання та виховання, № 5 (81), 2006.
- 10.Демченко І. Творчий розвиток учнів початкової школи засобами мистецтва. Початкова школа, 2003 – № 7.
11. Дорошенко Т. Розвиток творчих здібностей на уроках музики ,Дефектологія,-№ 9, 1996.
12. Єрохіна А. Дидактична гра як засіб активізації навчання на уроках музики. Початкова школа, № 4, 1997.
- 13.Заикание у подростков Под редакцией М.И. Буланова М.; Просвещение 1989 .
14. Картушина М.Ю. Логоритмічні заняття в дитячому садку. – М., 2003.
15. Касіцина М.А., Бородіна І.Г. Корекційна ритміка. – М. 2005.
16. Кузнецова К. Логопедична ритміка в іграх та вправах для дітей з важкими вадами мови. – М., 2004.
- 17.Лебединская К. С. Диагностика раннего детского аутизма. – М.: 1991.
- 18.Липа В. А. Психологические аспекты педагогической коррекции. Учебное пособие. – Славянск, 2000.
- 19.Літературний матеріал для логопедичної роботи. Збірка мовного матеріалу. – Донецьк: обл.ІІПО, 2000.
- 20.Лопухіна І.С. Логопедія: мова, ритм, рух. – СПб: 1997.
- 21.Ляпидевский С.С. Нарушение речи и голоса. – М.:1975г.

22. Мікляєва Н.В. Фонетична та логопедична ритміка.
23. Методические рекомендации по проведению уроков ритмики во вспомогательной школе. /Сост. Тихонина Т.А., В.А.Липа. – К.: РУМК, 1993.
24. Нарушение речи и голоса / Сб. под ред. С.С. Ляпидевского. - М.:1975г.
25. Новиковская О.А. Логоритмика. – Санкт-Петербург: 2005.
26. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. – М.: 1996.
27. Подолання логопедичних проблем молодших школярів. – К.: Шкільний світ, 2006.
28. Програма з ритміки для підготовчого, 1-7 класів I відділення шкіл для дітей з важкими порушеннями мови. – Київ, 1997.
29. Селиверстов В.И. Игры в логопедической работе с детьми. – К: Радянська школа, 1985.
30. Сиротюк А. Розвивальна кінезіологічна програма. Психолог. № 46. 2003.
31. Чистякова М.И. Психогимнастика. /Под ред. М.И. Буянова. - М. 1990.
32. Школьник С.Я. Мовні віршовані ігри та вправи з музичним супроводом для дітей, що мають вади мовлення. – Харків: 1999.
33. Щербакова Н.А. Від музики к рухам і мові. – М.: Гном, 2001.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. Вернадського.
3. www.logoped.ru. – сайт на допомогу логопедам.